

VÝHODY ZAVEDENIA STARNÚCICH PEŇAZÍ

David Sulík

Ako by systém starnúcich peňazí fungoval v praxi? Každý by mal dva účty: jeden by bol bežný účet a druhý spořivý účet. S peniazmi na bežnom účte, ktoré sú ustavične majiteľovi k dispozícii, by sa zaobchádzalo ako s hotovosťou s tým, že by mesačne strácali nejakú dohodnutú hodnotu, napr. 1%. Ktokoľvek, kto by mal na svojom bežnom účte viac peňazí, ako by potreboval na platbu všetkých výdavkov daného mesiaca, by previedol túto sumu na svoj spořivý účet do miestnej banky s lokálnou pôsobnosťou. Odtiaľ by banka mohla bezúročne požičiavať jeho peniaze tým, ktorí by ich potrebovali, a to na určitý čas a konkrétny projekt.

Peniaze uložené na sporivom účte by neboli úročené. Ak by tento bezúročný systém fungoval správne, tak nové peniaze by nepodliehali inflácii, ale uchovávali by si svoju hodnotu. Navyše každý človek, by mal možnosť požičať si v banke peniaze bez úroku. Platil by sa len nejaký nepatrný poplatok. Banky by tiež boli povinné platiť také isté poplatky ako všetci ostatní zo svojich starnúcich peňazí a preto by mali tiež záujem zbavovať sa peňazí tým, že by ochotne poskytovali pôžičky. Základom tejto reformy by bolo presné prispôbenie množstva peňazí v obehu k sume potrebnej na realizáciu všetkých transakcií. Keď je vytvorený dostatok nových peňazí na realizáciu všetkých transakcií, produkcia ďalších už bude zbytočná. To znamená, že nové peniaze by už sledovali krivku „prirodzeného“ fyzického rastu a už nie rastu exponenciálneho. Zároveň by sa zabránilo hromadeniu peňažnej hotovosti a jej používaniu na špekulácie. Miesto lepenia kolkov by sa tlačili nové bankovky tak, aby jednotlivé série mohli byť sťahované raz či dvakrát do roka bez predchádzajúceho upozornenia. Toto by nebolo drahšie pre štát než výmena starých opotrebovaných bankoviek novými, ako sa to deje dnes. Ak by sa uvedená peňažná reforma mala zaviesť vo veľkom, vyžadovala by si radikálnu daňovú a sociálnu reformu a pravdepodobne aj pozemkovú reformu.

Výhody zavedenia bezúročnej ekonomiky by boli hlavne tieto:

- odstránenie inflácie
- zlepšenie sociálnej spravodlivosti
- zníženie nezamestnanosti
- zníženie cien o 30-50%
- počiatočná ekonomická konjunktúra a potom stabilná ekonomika.

Ľudia, ktorí si sporia na starobu, by sa nemuseli báť, že by zavedením starnúcich peňazí prišli o svoje úspory a tak prišli o sociálne istoty. Ich nasporené peniaze by im ostali na spořivom účte, kde by nestrácali svoju hodnotu. Samotný dôvod sporenia ako zabezpečenia sa na starobu by strácal v tomto systéme svoj zmysel. Príjem penzistu by bol zvýšený základným príjmom (bližšie o ňom v ďalšej kapitole), ktorý by sa zaviedol spolu so zavedením bezúročnej ekonomiky, zároveň by nastalo výrazné zníženie cien a navyše zavedením základného príjmu by sa zlepšila aj celková ekonomická situácia krajiny a pozitívne zmenila celá filozofia sociálnej pomoci.

Možnosť investovať a produkovať bez nutnosti platiť úrok by znížilo ceny tovarov v regiónoch alebo krajinách, ktoré by zaviedli nový peňažný systém. Nech by bežná úroková miera bola akákoľvek, produkty a služby by mohli byť predávané práve o toľko lacnejšie. To by viedlo k rýchlej hospodárskej konjunktúre v regiónoch, ktoré by ako prvé zaviedli bezúročné peniaze. Mohlo by sa realizovať mnoho nových produktov a služieb z oblasti ekológie, sociálnych a umeleckých projektov. Nezamestnanosť by klesla, vďaka čomu by klesla aj potreba sociálnych dávok, väčšej byrokracie a vyšších daní. Ak by sa zaviedli v určitom regióne, musel by tam byť automatický výmenný kurz na uľahčenie obchodu medzi týmto regiónom a ostatnými regiónmi v krajine. Kým celá krajina neprejde na nový peňažný systém, určité regulácie by museli byť zavedené, aby sa predišlo špekulatívnym obchodom. Keď sa zavedie v celej krajine, obchodovanie so zahraničím bude pokračovať tak, ako dnes. V dlhodobej perspektíve by však „stabilné peniaze“ priťahovali vyššie výmenné kurzy v porovnaní s ostatnými menami, pretože by nepodliehali inflácii. Preto investície do týchto peňazí by boli mimoriadne výhodné v porovnaní s kolísavými menami, ako je v súčasnosti dolár. Podobne ako v prípade Wórglu by vedľa seba mohli existovať dva peňažné systémy. Dokonca aj v menšej oblasti, či v menšom meste by bolo možné ponechať staré peniaze a súčasne zaviesť nové. Ľudia by platili novými peniazmi, aby sa ich rýchlo zbavili a staré by si držali. Preto by nové peniaze boli používané všade, kde by to bolo možné. Staré peniaze budú držané a používané v nutnej miere.

Navrhovaný peňažný systém by mohol koexistovať s naším súčasným systémom, pokiaľ sa neoverí jeho užitočnosť. Možno namietnuť: čo, keď bohatí prevedú svoje peniaze do krajín, kde dostanú úrok namiesto toho, aby ich vložili na spořívny účet, kde si uchovávajú síce svoju hodnotu, ale nebudú mať úrok? Odpoveďou je príklad Švajčiarska. Každý, kto si chcel otvoriť účet v Švajčiarskej banke, musel platiť úroky, aby mohli nechať peniaze na bankovom účte. Naproti tomu USA ponúkali najvyššie úrokové sadzby na začiatku Reaganovej éry, aby prilákali peniaze z celého sveta. Čoskoro však museli drasticky devalvovať dolár, aby mohli splniť svoje záväzky voči veriteľom v zahraničí. Dôsledkom tejto politiky bolo to, že Spojené štáty sa v priebehu ôsmich rokov z najväčšieho veriteľa stali odrazu najväčším svetovým dlžníkom.

V každom regióne či krajine, by zavedením bezúročných peňazí došlo k vytvoreniu kvitnúcej a konečne stabilnej ekonomiky, ktorá by práve svojou stabilitou priťahovala investorov. Samozrejme vzhľadom k súčasnému systému výmenných kurzov, exportu a importu a ich dosahu na národné hospodárstvo, by bolo ideálne, keby systém starnúcich peňazí bol zavedený naraz v celom svete alebo vo veľkých hospodárskych zoskupení štátov ako sú EÚ, ASEAN, NAFTA a pod.

Kľúčová otázka pri presadzovaní bezúročnej ekonomiky znie takto: dovoľí elita najbohatších ľudí sveta, ktorí v súčasnosti profitujú zo starého systému, zmenu? Áno, ak si uvedomia, že systém, ktorý roky fungoval, už nemôže ísť ďalej a že existuje nový model, ktorému nehrozí, že by sa skôr či neskôr mal zrútiť. Toto je umiernená cesta, cesta kompromisu zo súčasným systémom a jeho reprezentantmi. Cesta kompromisu ponúka bohatým ľuďom možnosť ponechať si peniaze, ktoré získali vďaka úrokom a možnosť, že nikto nebude obviňovaný kvôli ziskom z úrokov. Urobí sa akoby hrubá čiara za minulosťou. Druhá cesta znamená predlžovanie súčasného stavu agónie. Je to cesta krízy, ktorá môže viesť k revolúciám a vojnám.